

Публикувано в сп. Юридически Свят бр.2-2021

ИСКЪТ ЗА БАЩИНСТВО НА МИНУВАЧИТЕ- ЧЛ.62 АЛ.5 СК

1.Началната трудност, психологическият праг на следващите редове е предизвикателството да спазя библейския съвет: *За думите си направи теглилка и мярка, а за устата си врата и ключалка¹*- което е толкова трудно, колкото да пееш, когато искаш да крещиш.

2.Фокус на вниманието ми е новата ал.5 на чл.62 от Семейния кодекс, ДВ бр.103/2020, според която:

Трето лице, което твърди, че е биологичен баща на детето, може да оспори бащинството до изтичане на една година от узнаване на раждането. Този иск задължително се съединява с иск за установяване на произход. Съдът решава спора като взема пред вид интереса на детето.

3.Трябва да призная, че интересът към тази новела и свързания с нея стрес дължа на проф. д.ю.н. *Цанка Цанкова*, чл. кор. на БАН и по-специално на нейната статия в Общество и Право кн.2/2021, с.с. 4-22 *Оспорване на Бащинството на Детето*. Според мен тази статия на проф. Цанкова е един от малкото духовни оазиси в днешната ни юриспруденция и изигра ролята на самотна тревожна камбана при нормативно /неприродно/ бедствие и свлачище от недомислия върху утвърдени институти, които считахме за неприкосновени.

Тревогата ми се засили след преглед на парламентарния архив по приемането на законопроекта, когато изведнъж осъзнах, че при „зачеването“ му в министерски съвет и последвалите разисквания в комисии и на двете гласувания в пленарна зала никъде не видях потърсено и получено мнение по предмета от проф. Цанка Цанкова и доцент Ани Станева- двете водещи академични фигури по семейно право у нас. За мен това беше сигнал за „греховно зачатие“ на законопроекта и изначална гузност при неговото обсъждане и приемане. Вероятно някой се е страхувал от тяхната предвидима позиция и е направил

¹¹ Стария Завет, Иисуса Син Сирахов, 28:29

необходимото, за да я избегне и да не рискува очаквания и поръчан краен резултат. От друга страна, през цялата „бременност“ на законопроекта до раждането на закона никой не е посмял да изрече „еретичното“ предложение за всенародно обсъждане на текста в достатъчно дълъг период- тъй като това е материя, засягаща всеки гражданин и е в основата на българското семейство. Изглежда „докторите знаят по-добре от пациента в упойка“. Това засилва усещането за „метеоритно“ законодателство, стоварващо се върху земята като нормативен катаклизъм.

И накрая, любопитството ми стана непреодолимо, щом съпоставих следната хронология: доколкото ми е известно, статията на проф. Цанкова беше предадена за публикация около 20.02.2021, ако не и по-рано. Очакваше се февруарският брой 2 на списание *Общество и Право* с тази статия да излезе най-късно в средата на март. Обаче книжката се появи за пръв път едва на 06 април 2021- т.е. два дни след парламентарните избори на 04 април 2021. А масовото ѝ разпространение-седмица по-късно, с впечатление че е ориентирано към Деня на Конституцията 16 април. В резултат на тази случайност критиките на проф. Цанкова към чл.62 ал.5 СК обективно не можаха да се включат в предизборния дуел.

4. Ще се опитам да скицирам тезите на проф. Цанкова от нейната статия. Тя обхваща както оспорване на бащинство, така и оспорване на припознаване, но тук ще се спра само на полемиката за бащинството (макар скандалът с припознаването да не е по-малък), оставяйки на читателя възможността и удоволствието сам да се запознае с целия нейн текст. Предпочитам автентични цитати² вместо техния преразказ.

4.1 *Веднага се вижда радикалната промяна на позицията на законодателя за уреждане на материята. Налице е концептуално ново разбиране за правната регламентация на института и за провеждане на принципа на стабилност, върху който се изгражда произходът на всяко лице. Създадени са нови конструкции, които засягат автономията на семейството, правата на субектите в него и положението на децата.*

² Цитатите са със шрифт *италик*.

4.2. Преурежда се по същество целия институт на произхода.

4.3. Има преходна разпоредба (§4), с която се придава обратна сила „за припознавания, извършени след 01.10.2009.

Съгласно преходната разпоредба на §5 е придадена обратна сила на новото изречение трето на чл.62 ал. 1 и на ал.5, изречение първо, отнасящи се до обстоятелствата, които са били налице преди влизане в сила на ЗИДСК-2020 (Закон за Изменение и Допълнение на Семейния Кодекс-2020).³

Според мен, казва проф. Цанкова, това е пълно незачитане на придобит и утвърден граждански статус, което противоречи на Закона за гражданската регистрация.

А за пишещия тези редове е още по-любопитно следното: В последния абзац на мотивите към законопроекта се цитира писмо на Съвета на Европа от 27 юни 2018, което пита /но не указва!/ как ще се уреди положението на биологични бащи, които никога не са загубили интереса си да установят собственото си бащинство спрямо деца, родени преди години извън брак и припознати от други мъже. Ако това е намек за възможна обратна сила, то той се отнася само за тясната хипотеза на оспорено припознаване. Защо тогава в окончателния гласуван текст на закона тази обратна сила от 2009 се разпростира и върху оспорване на произход от трето лице без припознаване по чл.62 ал.5? Как стана това? Можеха и от 2003г. за децата ненавършили пълнолетие в 2020, нищо че този СК е от 2009? По принцип СК се прилага и за факти, настъпили преди него. Какво е специалното на 2009? Може би е случайност, че 2009 е и годината, когато идва на власт управляващата партия, прокара ЗИДСК-2020.

4.4. Предмет на промяната е оспорването на презумпцията за бащинство (брачния произход) и оспорването на припознаването на детето.

4.5. Новата ал.5 на чл.62 легитимира и всяко трето лице, което твърди, че е биологичен баща на детето, да оспорва презумпцията за бащинство...до изтичането на една година от

³ В лексиката на §4 и на §5 е допусната една мъглявина между термините обстоятелствата „на този закон“- т.е. ЗИДСК 2020 и „влизане в сила на закона“- т.е. във втория случай се касае за влизане в сила на целия СК на 01.10.2009, от когато е обратната сила на сроковете за тези искиове. С други думи, обстоятелства/хипотези на изменящия закон от 2020 се прилагат от момента на влизане в сила на изменявания закон в 2009.

узнаване на раждането....Това е позиция, противоположна на разбирането, заложенa в действащата досега уредба на произхода.

4.6. Чл.62 ал.1 урежда правната легитимация на съпруга на майката да оспори, че е баща на детето...до изтичане на една година от узнаване на раждането... С изречение трето се предвижда удължаване на този срок до една година от узнаване на обстоятелствата, опровергаващи бащинството, ако по-късното узнаване е по причини, независещи от ищеца.

4.7. Тази сложна уредба поражда много въпроси и съмнения и внася несигурност не само от правен, но и от социален характер...има драстично отстъпление от принципа за стабилност в уредбата на произхода.

4.8. В изречение четвърто на чл.62 ал.1 е постановено, че съдът решава спора /за оспорване на бащинство от съпруга-ВБ/по същество „като взема пред вид интереса на детето“... още една новост, която в никакъв случай не може да бъде свързана със зачеването- преценката на съда за „интереса на детето“. Това изискване не е предпоставка за допустимост, а има определено значение по същество за изхода на делото. Излиза се от разбирането, че съдебното решение ще се занимава с годността за упражняването на родителските права. Нещо, което не е предмет на иска..., а е друг вид спор- този за упражняване на родителските права.

Същата приставка „Съдът решава спора като взема пред вид интереса на детето“ се появява и като последно изречение на чл.62 ал.5- при оспорване на бащинството от всяко трето лице.

4.9. Предпоставената легитимация на трето лице поставя всяка брачна двойка и роденото в брака дете под угрозата на съдебен спор за произход до навършване на една година от узнаване на раждането... от това трето лице. Възможно е детето дори отдавна да е навършило пълнолетие. Трудно е да кажем, че се следва принципът за стабилност на произхода.

Аз нямам нито желание, нито самочувствие, нито сили да конкурирам блестящия анализ на проф. Цанкова и с трезвата представа за скромния си капацитет мога да предложа само

известни акценти и оцветяване на нейната аналитична картина вкл. с исторически и сравнителни паралели.

5. Естествена отправна точка са мотивите на Законопроекта за ЗИДСК-2020, сигнатура 002-01-41, внесен от министерския съвет в парламента на 28.08.2020. Те следва да разкриват подбудите, намеренията и целите на законодателната промяна и първият критерий към тези мотиви е тяхната откритост, истинност, изчерпателност и яснота.

5.1. Тези 8 страници мотиви сочат като основен импулс на законодателната промяна решенията на Европейския съд по правата на човека, постановени по делото „Докторов срещу България“ (жалба №15074/08) и по обединени жалби „Л.Д. и П.К. срещу България“ (№ 7949/11 и № 45552/13).

Докторов срещу България (по нататък за краткост *Докторов*) е твърдяната причина за измененията на чл.62 СК /директно оспорване на бащинство/, а *Л.Д. и П.К. срещу България* (по-нататък за краткост *ЛД-ПК*) е стимулът за метаморфозата на чл.66 СК /оспорване на припознаването/.

Четейки материалите по приемането на законопроекта, оставам с впечатление, че почти всички участници са се доверили на преразказа на тези решения в Мотивите без критично да са ги сравнили със самия им автентичен текст.

5.2. Следва да отбележа, че в нито едно от тези решения Европейският Съд за Правата на Човека (ЕСПЧ) не дава конкретни указания за съответни български нормативни изменения. Там само се констатират несъответствия на българския закон с чл. 8 на Европейската Конвенцията за Правата на Човека (ЕКПЧ), но в никакъв случай не се издава рецепта за лечение на болните български норми. В *Докторов* въобще липсва такова указание, а в *Л.Д. и П.К.* т.80 Съдът изрично заявява, че „...национлните органи в сътрудничество с Комитета на министрите са най-подходящи да вземат решение относно индивидуалните и общите мерки, които да бъдат взети при изпълнение на настоящото решение“.

В архива на законопроекта не открих становище на Комитета на министрите. Следователно кройките на целия ЗИДСК-2020 са си чисто български продукт и не бива чрез словесен съзотворен газ отговорността за тях да се приписва на ореола на ЕСПЧ.

Макар двете дела (*Докторов и АД-ПК*) да са с коренно различен предмет /оспорване на бащинство и оспорване на припознаване/, в Мотивите на законопроекта пресметливо са прехвърлени разсъждения /съкратено преразказани/ от АД-ПК към *Докторов* без да се сочи точният б2 абзац на източника:

Биологичният баща не трябва да бъде напълно възпрепятстван да установи бащинството си или изключен от живота на детето, освен ако съществуват наложителни причини, свързани с висшия интерес на последното, това да бъде направено.

И тук започват интересните детайли. Ръката, която е писала Мотивите, е пропуснала следващото непосредствено изречение от т.62 и го е спестила спрямо вниманието на депутатите: *Това не включва непременно задължение да се позволи на един предполагаем биологичен баща да оспори статуса на законния баща (Kautzor § 76-77 и Ahrens § 74).*

Същото разсъждение се повтаря и в следващата т.63 от изложението на АД-ПК, също „прескочено“ от автора на министерските мотиви: *Съдът е преценил, че отказът да бъде разгледан иск за установяване на бащинство на жалбоподателя не е нарушил справедливия баланс и следователно не е нарушил чл.8, доколкото този отказ е бил основан не само на факта, че детето вече е имало установен чрез припознаване произход или по презумпция за бащинство, но също така и на съществуването на социална и семейна връзка между детето и неговите законни майка и баща (Ahrens § 74, Kautzor § 77, Marinis § 77).*

Тези премълчавания в министерските мотиви не могат да бъдат случайни, защото те внасят дисонанс, съмнение и колебание в основната теза на законопроекта за правото на иск въобще на всяко трето лице само въз основа на собственото си твърдение да оспори установено бащинство или припознаване на което и да било дете. Без каквито и да било други абсолютни процесуални предпоставки и без горецитираните квалифициращи обстоятелства на ЕСПЧ! Т.е. пълна искова свобода на всеки минувач да се втурне в живота на всяко дете и на неговото семейство, за да претендира бащинство!

Такава редакция на мотивите на ЗИДСК-2020 с деликатните дефицити при цитиране на АД-ПК показва, че „готвенето“ на крайния резултат е започнало още в самото начало при ясно осъзната преследвана цел.

Има още един нюанс, който следва да се има пред вид при съпоставяне на *Докторов* и *ЛД-ПК*:

При *Докторов* проблемът е липсата на искова възможност презумптивният баща да оспори произхода на детето от него след законния за това срок въз основа на доказана невъзможност той да е биологичният баща- невъзможност, която той е узнал години след раждането. Това е един отрицателен, негативен установителен иск за произход- чл.62 ал.1 изр.3 СК. Тук няма установяване на произход, а само отричане на установен произход. Останалото не е в правния интерес на ищеца.

Докато при *ЛД-ПК* във връзка с чл.66 ал.5 СК става въпрос за оспорване на припознаване и установяване на произход в полза на ищеца. Което контрастира с *Докторов*.

6. Българският законодателен отговор на *Докторов*.

Пряката нормативна реакция на казуса *Докторов* се съдържа в новите трето и четвърто изречение на чл.62 ал.1 ЗИДСК-2020:

Ако обстоятелствата, опровергаващи бащинството, са узнали по-късно по независещи от ищеца причини, искът може да бъде предявен до изтичане на една година от узнаване на тези обстоятелства, но не по-късно от навършване на пълнолетие на детето. Съдът решава спора като взема пред вид интереса на детето.

6.1. Много интересен е изразът *обстоятелствата, опровергаващи бащинството*. Изборът на действителното причастие *опровергаващи* поставя повече въпроси, отколкото отговорите, които дава.

6.1.1. *Опровергавам* е синоним на *изключвам, напълно отричам*. Тук става въпрос за категорично отрицание на биологичната възможност за бащинство, а не за съмнение, подкопаващо нейната правдоподобност. Такава пълна категоричност е възможна само при абсолютна биологична несъвместимост между бащата и детето- за разлика от установяване на произхода, където се касае за много висока вероятност, но не абсолютна 100% сигурност за тяхна биологична връзка и приемственост.

6.1.2. Възможните хипотези в тази ситуация за опровергаване на презумптивен произход са две: или ДНК /генетична/ несъвместимост между бащата и детето или безспорно пълно отсъствие/липса на контакт на предполагаемия баща с майката в периода на зачеване. Примерно доказан постоянен престой в чужбина. Но в тази втора хипотеза на отсъствие няма да се касае за новелата на изречение трето- защото оспорващият баща не може да не знае собственото си отсъствие в чужбина и няма нужда да го узнава. Поради това тук ще се касае за иск за оспорване на произход по изречение първо и второ на чл.62 ал.1 СК- до изтичане на една година от узнаване на раждането.

6.1.3. Остава единствено логичната хипотеза на биологична/генетична несъвместимост/невъзможност, която категорично опровергава презумпирания произход- като в случая *Докторов*. Същото по принцип би важало и за някаква неизвестна болест, преклудираща оплождане от съпруга, за която болест той научава впоследствие. Но и в тези два варианта става въпрос за безспорен биологичен факт, докато при отсъствието/раздялата/ и липсата на контакт става въпрос за житейско обстоятелство.

Щом това е така, възниква въпросът- защо нормата използва термина *опровергаващи*, а не каже просто:

Ако биологичната невъзможност/несъвместимост, изключваща бащинството, е узната по-късно по независещи от ищеца причини... ???

6.2. В хипотезата на обсъжданото изречение трето на чл.62 ал.1 СК не може да става въпрос за каквито и да било данни, факти или просто клюки, поставящи под съмнение презумпираното бащинство, защото *съмнявам се* не е синоним на *изключвам* или *опровергавам*. Иначе е възможна следната трагикомична хипотеза- примерно 10 години след раждането на детето един „доброжелател-приятел“ споделя със съпруга, че е спал с майката в периода на зачеването и всъщност той, а не съпругът е бащата. Самият „приятел“ не иска да води иск за биологично бащинство, но с клеветническият си шепот разкъсва душата на съпруга-законен баща. Последният ще може ли въз основа на „приятелските“ показания- дори нотариално заверени- да тръгне на иск за опровергаване на бащинството? Мисля, че българското право не заслужава такова падение и българският съд не е сцена за преиграване на Шекспировите *Отело* и

Дездемона под шепота на Яго, защото първата жертва ще е душата на детето.

6.3. При гореизложените обстоятелства не мога да разбера как е възможно съдът да реши спора „като вземе пред вид интереса на детето“. Това е някакво грубо недомислие с укривано авторство. Предмет на спора е биологична математика за простия факт дали един съпруг може да бъде изключен като баща на детето и толкова. Фактът няма интерес- той се самоизчерпва с установяването си. Детето е обект на факта, на биологичната истина и не може да определя неговото съществуване. При конфликт между биологичната истина и интереса на детето, съдът няма друг избор освен да приеме в решението си тази истина. Това не е иск за предоставяне упражняването на родителски права, където интересът на детето е приоритетен- както ясно казва проф. Цанкова (вж по-горе 4.8.). Иначе самото изречение за интереса на детето гали очите на повърхностния читател и „варосва“ текста да блести като при тържествена проверка. Мога само да предполагам в каква „конструктивна и колегиална“ парламентарна атмосфера е гласувано това последно изречение на чл.62 ал.1 СК.

7. От предходния преглед на решенията по казуса *Докторов* и по казуса *ЛД-ПК* става ясно, че ЕСПЧ няма нищо общо с появата на чл.62 ал.5 т.е. с възможността всяко трето лице, което твърди че е биологичен баща на детето, да оспори по исков ред бащинството до изтичане на една година от узнаване на раждането- като съдът решава спора, вземайки предвид интереса на детето. Аналогичното твърдение в мотивите на законопроекта не намира подкрепа в текста на тези решения- Това е по-скоро симулация на мотиви, скрита зад димната завеса на многословието. ЕСПЧ категорично „не е баща“ на тази волунтаристична норма, която дава право на всеки минавач само въз основа на собственото си твърдение и без каквато и да било друга обективна процесуална предпоставка да започне почти безплатна и безвъзмездна съдебна авантюра за взривяване на всяко семейство, претендирайки произхода на тяхното дете.⁴ Действащата редакция си е изцяло българско творение, чиито генезис е отделен, самостоятелен въпрос.

⁴ Тук възниква неудържима асоциация с филма на Емир Костурица и Горан Брегович от 1995 *Underground*, където в един епизод германски военен елит със затаен дъх наблюдава в югославски театър немска мелодрама за младо семейство, изживяващо криза в личните

7.1. Уговорката, че съдът решава спора като взема пред вид интереса на детето, е една безполезна упойка за очите въз основа на изложеното в горната т. 6.3. досежно чл. 62 ал.1 СК.

7.2. Евентуалното отхвърляне на абсурдния иск на такова трето лице след няколкогодишен съдебен марафон би било една безсмислена победа в житейски мащаб, защото на шестия месец от предявяването на иска ответното семейство ще започне да се разпада (как ще спят заедно при обстоятелствената част на исковата молба?), детето ще изпадне в невроза, бащата ще си тръгне, майката просто ще откачи. Средновековният термин „инквизиция“=Inquisition означава „разследване, следствие“, а не окончателна присъда. Самият съдебен процес е санкцията, инструментът за изтезание и мъчение в конкретния случай, той убива необратимо семейната атмосфера, която атмосфера евентуална съдебна победа не може да възкреси. Всеки, който има някакви отрицателни емоции към семейството, може да го взриви с такъв иск само защото „твърди“.

7.3. Политиката на отворени врати винаги завършва като политика на липсващи стени. Дигата срещу подобно исково свлачище може да бъде само при допустимостта на иска, която да се преценява не само чрез правдоподобността и сериозността на исковите обстоятелства, но най-вече дали детето има интерес от прекрояване на вече изградения му стабилен семеен свят и емоционални връзки. Интересът на детето управлява допустимостта на иска, а не окончателното съдебно решение за опровергаване и установяване на произхода! Защото, както посочва проф. Цанкова в т.4.9. по-горе, този дамоклев меч върху семейството може да виси и след навършване на пълнолетие от детето и агонията още да продължава- ако третото лице докаже, че едва тогава е узнало за раждането по смисъла на чл. 62 ал.5 СК. Въпросът се свежда до безкомпромисен избор на ценностен императив- дали това е биологичната истина или интересът на детето от спокойно и

си отношения досежно бащинството на дъщеря им. След монолога на съпруга *Ist Bertha mein Kind?* = *Берта мое дете ли е?* на сцената изскача югославски партизанин, неиздържал на вълнението, и заявява на двамата артисти: *Ich bin der Vater ihres Kindes*= *Аз съм бащата на вашето дете.* При което цялата зала ръкопляска с възкликанието: *Каква драма!!!*. Underground имаше широка публика като носител на Златната Палма.

щастливо детство, стабилна семейна среда и утвърдени емоционални връзки.⁵

8. Изключително важен дефицит в документацията по обсъждане и приемане на ЗИДСК-2020 е липсата на сравнителноправен доклад за подобни разрешения в рамките на Европейския съюз. Възможните обяснения са две: или диригентите на законопроекта не са се сетили за такъв източник на информация (което изключвам) или са знаели какво стои зад сравнителноправната завеса, поради което са предпочели да не я повдигат.

Ще се опитам да изложа кратко разрешението на същия проблем в най-близката до нас страна от западна Европа- Австрия, с която сме в традиционни исторически и културни връзки.

8.1. Материята е синтезирана в Решение G494/2015-15 от 13.12.2016 на австрийския конституционен съд, публикувано на www.verfassungsgerichtshof.at⁶ /за краткост P-G494/⁷. Не е пресилена метафората, че там това решение играе ролята на конституционен фар в морето от сложни проблеми, болезнени емоции и противоречиви интереси.

8.2. Фактичeskата рамка на казуса:

През 2013 молителят и майката на детето са живели заедно в периода на зачеване. Дори майката е потвърдила в началото на молителя, че именно той е баща на детето, подкрепено от гинекологични изследвания. Още преди раждането майката е прекратила връзката си с молителя и на 05 юни 2014 е сключила брак с друг мъж. На 17 юли 2014 се ражда детето като брачно на двамата съпрузи. Тъй като това става по времето на валиден брак, съпругът на майката се счита за

⁵ Как ще обясните на детето, че любимата сестричка всъщност не му е такава и трябва да се разделят като чужди? Това го няма и в германския епос на приказките за горски ужаси.

⁶ На любознателните към тази висша австрийска институция препоръчвам интересната статия на нашата колежка адв. д-р Сибила Игнатова в Общество и Право, бр.2/2021, сс 83-99 *100г. от институционализирането на европейския модел за конституционен контрол- 100г. от приемането на австрийската конституция и създаване на Конституционния съд на Австрия.*

⁷ Първият български поглед към това решение е на адв. Албена Драганова: *Австрийският Конституционен Съд- установяване на бащинство от биологичния баща*, на www.gramada.org от 13 януари 2017.

законен баща на детето, дори той да може да бъде изключен като биологичен такъв.

Според Австрийския Граждански Кодекс (Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch=ABGB) §151 ал.2 опровергаването на презумпцията за бащинство може да бъде поискано само от детето срещу презумпирания баща-съпруг или от последния срещу детето.⁸ По тази причина искът на молителя да оспори законното бащинство и да докаже, че е биологичен баща не е допуснат.

Ето защо молителят тръгва по друг косвен път- подава искане до съда във Wiener Neustadt за предоставяне право на контакт/общуване с детето и определяне на неговия режим- въз основа на §188 ал.2 ABGB и в рамките на това производство инцидентно да установи биологичното си бащинство като аргумент за личните контакти- без да накърнява презумпцията за законно бащинство.⁹ Обаче съдът във Wiener Neustadt отхвърля и това искане, посочвайки, че липсва абсолютната предпоставка на §188 ал.2 ABGB: третото лице има право на такива лични контакти с детето „*доколкото това трето лице спрямо детето се намира в едно особено лично или семейно отношение*“. Тъй като молителят не е успял да докаже тази последна абсолютна предпоставка, съдът отхвърля и това негово искане за лични контакти с детето.

Тогава молителят се обръща към австрийския конституционен съд с искане да бъде обявена за противоконституционна предпоставката/условието на § 188 ал.2 ABGB „*доколкото това трето лице спрямо детето се намира в едно особено лично или семейно отношение*“. Според него тя противоречи на чл.8 от Европейската Конвенция за Правата на Човека (Правото на зачитане личния и семеен живот), както и на чл.7 от Хартата за Основните Права (за същото). Като свой правен интерес той посочва първоинстанционното решение от Wiener Neustadt.

Австрийското правителство като страна в това производство пред Конституционния съд остро и категорично се

⁸ Никакво друго трето лице не може да се втурне да оспорва презумпцията за бащинство в Австрия. Сравнете това с българската новела на СК от 2020, където се дава право на всяко трето лице да оспорва бащинство или припознаване просто защото го твърди! Два свята, единият е излишен.

⁹ Обърнете внимание как австрийското право разграничава/диференцира биологическото от законното/презумпирано бащинство и как ги регулира по различен начин- без да ги смесва като понятия или приравнява като синоними.

противопоставя на искането на молителя за обявяване на противоконоституционност на §188 ал.2 ABGB.

8.3. Австрийският конституционен съд в състав от 13 съдии и един резервен под председателството на президента д-р Герхарт Холцингер отхвърля искането по следните основни съображения:

8.3.1. Австрийските съдилища неведнъж са заявявали, че личните контакти на детето с едно трето лице /дори то да е биологичният баща/ са оправдани само тогава, когато такива контакти биха били в полза на благо на детето- същото в мотивите на Анайо с/у Германия, ЕСПЧ 21.12.2010 по жалба № 20578/07- т.2.4 и т. 2.5.1 от мотивите на P-G494.

8.3.2. За един биологичен родител без лични отношения с детето е определящ видът на интереса и ангажиментът на физическия баща преди и след раждането. Титуляри на правото са както родителите, така и детето. Следва да се преценява дали има риск от посегателство/намеса в установения личен и семеен живот- т.2.7.2 и т.2.8 от мотивите на P-G494.

8.3.3. Само по себе си биологичното родство между физическия баща и едно дете – без други правни или фактически характеристики- не попада в защитното поле на чл.8 от Европейската Конвенция за Правата на Човека (ЕКПЧ). Съвместното живеене е предпоставка за отношения, равнопоставени на семеен живот- ЕСПЧ 15.09.2011, случаят Schneider, жалба 17080/07- т.2.8.1 от мотивите на P-G494.

8.3.4. Също по горесцитирания казус Schneider ЕСПЧ изрично заявява, че само след преценката дали общуването с предполагаемия биологичен баща съответства на благо на детето, само тогава фактическото установяване на биологичното бащинство е от значение- т.2.9.5. и т. 2.10.1 и т. 2.10.2. от мотивите на P-G494.¹⁰ И само тогава съдът ще допусне

¹⁰ Изключително е важно да се види доминото на юридическите факти по австрийското - европейско разрешение: първо се преценява дали детето ще се облагодетелства/ще има полза от евентуалното установяване на биологичния баща и само ако отговорът е положителен, само тогава се допуска установяване на това биологично бащинство- и от там се преценява дали биха възникнали особени лични отношения, за да се разреши лично общуване. Т.е благо на детето е абсолютен ценностен императив на първо място, което детско благо (Kindeswohl) има приоритет спрямо биологичната истина- последната може

инцидентно установяване на биологичния произход в рамките на процеса за лични контакти и евентуална издръжка- но без да засяга законното бащинство по презумпцията- според австрийската съдебна практика и практиката на ЕСПЧ.

8.3.5. И по-нататък Р-G494 продължава: *Както ЕСПЧ е постановил, от чл.8 на ЕКПЧ не следва задължение за държавата на предполагаемия биологичен баща да разреши да оспори статута на законния баща или в отделен иск да разреши установяване на биологично бащинство и опровергаване на законно (вж ЕСПЧ 22.03.2012, дело Kautzor, жалба 23338/09....С оглед на това Конституционният съд не счита, че във всеки случай по чл.8 ЕКПЧ следва правото на биологичния баща да предизвиква оспорване на произхода на едно дете, живеещо в стабилно социално семейство- в рамките на процес за лично общуване...на биологичния баща не се предоставя право по този начин да нахълта в едно безупречно семейство.(дело Kautzor и дело Ahrens- ЕСПЧ 22.03.2012, жалба 45071/09).*

8.3.6. С тези главни мотиви австрийският конституционен съд отхвърля искането за обявяване противоконституционност на §188 ал.2 ABGB „*доколкото това трето лице спрямо детето се намира в едно особено лично или семейно отношение*“, както и на самата каскада/градация на ценности, определяща критериите за преценка.

9. Тук е мястото обаче да се върна към един пасаж от мотивите на българския законопроект за ЗИДСК-2020, където се казва: *Според тълкуването на ЕСПЧ по жалбата АД-ПК: „Биологичният баща не следва да бъде напълно лишен от възможността да установи своето бащинство или да бъде изключен от живота на детето, освен по императивни причини, свързани с висшия интерес на детето“.* И чрез този цитат, умишлено премълчавайки неговите нюанси, се отварят шлюзовете на свлачището от искове на всякакви трети лица- минувачи да оспорват бащинство или припознаване- чл. 62 ал.5 и чл.66 ал.5 СК.

да се окаже вредна и ирелевантна. При нас в България е точно обратното: доказаният биологичния произход предопределя личните контакти дори този произход и лични контакти да увреждат детето.

Изложената австрийска и европейска практика доказват, че биологичният баща не следва да бъде нАпълно лишен да установи своето бащинство, но според горецитираните решения той може да бъде нЕпълно лишен- при условията и предпоставките на цитираните австрийски и ЕСПЧ мотиви.

9.1. Няма как и австрийският и българският подход да съответстват на релевантните европейски норми, защото тези два подхода са противоположни и взаимно изключващи се. Разменени са местата на предпоставката и следствието.

Грубата философска разлика е в градацията на ценностите: В Европа ценностният императив е благо на детето и той може да дерогира и пренебрегне биологичната истина за произхода (*dem Kindeswohl dienen=служи на благо на детето*). При нас водеща е биологичната истина, която предопределя всичко останало. В Европа благо на детето и стабилността и неприкосновеността на неговия семеен свят е предпоставка за допустимост на иска за оспорване на законното бащинство, докато при нас интересът на детето е закачен в края на текста като безсмислен нормативен апандисит. Допустимостта на нашия иск се управлява само от твърдението на минувача и неговият субективен произвол да претендира, че е бащата- за да взриви всяко избрано от него семейство. Защото самият процес е травмата, мъчението, инквизицията, кладата, на която първо изгаря детското щастие, а не окончателното решение след изтезващи години спор.

9.2. Ако се опитам да редуцирам контраста до известната сентенция на Аристотел: „Платон ми е мил, но истината ми е по-мила.=*Amicus Plato sed magis amica veritas*”, нещата биха изглеждали по следния начин:

България: *Детето ми е мило, но истината за биологичния му баща ми е по-мила.*

Австрия/Европа: *Биологичната истина за бащата ми е мила, но благо на детето ми е по-мило.*

Защото детето само по себе си е върховната истина над всички останали. Или както казва чл.3 т. 1 от Конвенцията за Правата на Детето (КПД): *Висшите интереси на детето са първостепенно съображение във всички действия, отнасящи се до децата, независимо дали са предприети от...съдилищата или законодателните органи. И после пак там чл.9 т.3:...зачитат правото на детето... да поддържа лични*

отношения и пряк контакт с двамата си родители редовно, освен ако това противоречи на висшите интереси на детето.

С други думи, при иск за произход от биологичния баща допустимостта на същия в Австрия е функция на отговора на въпроса: *Какво ще спечели детето от изхода на такъв спор?* Ако нищо няма да спечели или спорът ще го увреди, искът става недопустим. При такъв подход драматичната болезненост на иска за детето се решава и предотвратява *преди* разглеждането му по същество като предпоставка за допустимост и така се спестява на детето инквизицията на съдебния процес. При нас е точно обратното- първо се реже душата на детето, за да установят произхода му и после се преценява неговият интерес- като дилемата в притчата на Соломон за истинската майка.

9.3.Произволът може да бъде и в рамките на закона.

Това личи от редакцията на чл.16 т.1 КПД: *Никое дете не трябва да бъде подлагано на произволна или незаконна намеса в неговия личен живот, семейство, дом...*

От самия словоред става ясно, че *произволна* или *незаконна* не са синоними и не са покриващи се по обем понятия, а са възможни равнопоставени алтернативи на противоправно поведение. Намесата може да бъде произволна без да е незаконна- т.е. произволът може да е в самия закон- какъвто е нашият случай по чл.62 ал.5 СК-2020.

Произволът се състои в това, че започването на процес за бащинство от всяко трето лице-минувач само въз основа на собственото му усмотрение и без какъвто и да било обективен праг унищожават магията на детското битие и на семейното му блаженство. Този процес чрез висящото съмнение отнема детето от тази магия и у всяко семейство- потенциален дивеч за такъв лов, ще възникне страхова психоза да не го загубят душевно- като при своеобразен еничарски набор.¹¹ Тук не мога да не цитирам Паул в D.25.3.4.:

*Умишлено убива новороденото
не само онзи, който го удушава,
но и онзи, който го изоставя на скрито място,
или му отказва храна,*

¹¹ Представете си острите отровни недомлъвки между родителите-съпрузи, напълно непонятни за слушащото дете. Дори след „пирова“ съдебна победа. И при отхвърлен иск ще останат твърдения и доказателства за връзка на майката с третото лице-ищец. Това вече няма да е същото семейство, ако въобще се запази.

или го подхвърля на чужда милост,
каквато той самият няма.

10. За да снижа градус на изложението ще обърна поглед към самата презумпция за бащинство и нейните исторически корени, развили се на европейска почва. Тя е моя любима слабост от римското до днешното право, където съм оставил частица от сърцето си. На нея посветих първата си академична публикация от 1979 (по внушение на проф. Михайл Андреев и проф. Живко Сталев още от 1977), както и нейното продължение през 2017.¹² Не съм очаквал толкова скоро- още в 2021- да се върна на нейния олтар.

10.1. Разбира се става въпрос за известното изречение на Паул от Дигестите D.2.4.5.:

*Pater ...is est quem nuptiae demonstrant.
Баща е този, когото бракът посочва.*

10.1.1. Главните доводи за възприемане сентенцията на Паул като оборима презумпция за произход от бащата и за попадане в patria potestas са:

10.1.1.1. Нейният недвусмислен ясен и кратък текст, който сам по себе си не буди никакво съмнение за вложеното в него значение.

10.1.1.2. Обстоятелството, че този текст е неделимо скачен с предходното изречение от същия пасаж на D.2.4.5, който се занимава с произхода от майката:

Майката винаги е известна, дори ако е заченала от тълпата.

10.1.1.3. Подобен изглежда и един цитат на Улпиан в D.1.6.6:

*Като (брачен) син определяме онзи,
който се ражда от съпруг и неговата съпруга.*

¹² Вж Валентин Брайков, Презумпцията за бащинство в класическото римско право- списание Правна мисъл, 1979 кн. 5, с.с. 52-61, както и Валентин Брайков, Римският мираж „Презумпция за бащинство“, списание Адвокатски Преглед, 2017, кн.1, с.с. 3-14. Препращам към тези публикации и цитираните там източници вкл. латински текстове, за да избегна повторението им в настоящото изложение.

Но не бива да подценяваме влиянието на съвременното възприятие за този римски текст като презумпция за произход от съпруга. Това днешно възприятие като несъвършено огледало връща пречупената си светлина върху своя източник, без напълно да отчита нейната мутация през призмата на времето. След като презумпцията е действаща норма в законодателството на десетки държави и словесната ѝ форма е непроменена вече две хилядолетия, лесно се допуска и непромененото ѝ съдържание. Така древната презумпция се скрива зад съвременното ни предположение за нея и миражът превзема зрението.

10.1.2. Съмненията относно тълкуване на D.2.4.5. като презумпция в римската епоха.

10.1.2.1. Фриц Шулц в средата на 20в. рязко отрича качеството му на доказателствено правило, защото:

- този фрагмент се среща само един-единствен път в източниците

- той само коментира преторския едикт в D.2.4.1: *Преторът казва: никой без мое разрешение да не призовава родителите в съда.*

- Преторът не създава автономно правило извън контекста на призоваването, че дете, родено от законен брак, непременно произхожда от съпруга и така бракът да обвързва съпруга с произхода на детето.

- Въобще автентичността на D.2.4.5 изглежда съмнителна, защото класическите римски юристи не произнасяли „сибилински максими“.

10.1.2.2. Поддръжниците на тезата, че сентенцията на Паул съставлява презумпция за произход, досега не са предложили убедително обяснение защо тя отсъства в текста на D.22.3. *За доказателствата и презумпциите*, което би било точното ѝ място, където е и правилото на Паул за доказателствената тежест: *Нему се възлага доказването- на който твърди, а не на който отрича.*

10.1.2.3. Същото странно отсъствие на максимата на Паул констатираме на предполагаемото ѝ систематично място в Глава 25.3. на Дигестите *За признаването и изхранването на деца.*

10.1.2.4. Древният обичай изисквал бащата да вдигне новороденото върху щита си (*tollere liberos*), което символизира неговата изрична воля да признае детето, без да е обвързан с предположение.¹³

10.1.2.5. Съществуването на два сенатусконсулта- този на Планциан от времето на император Веспасиан (69-79) и на друг от времето на император Адриан (117-138) за признаване на деца, родени в законен брак- и двата цитирани от Улпиан в D.25.3.- тяхното нормативно битие е несъвместимо с действаща презумпция за бащинство.

10.2. Какво е всъщност римскоправното значение на сентенцията на Паул, ако тя не е била презумпция в днешния смисъл? Една от най-убедителните версии на романистиката е следната:

Относително голямата свобода на римляните да решават законността на своите низходящи (обичаят *tollere liberos*) и хипотезите на признаване и отричане на брачни деца според посочените сенатусконсулти и почти пълната зависимост на жената от мъжа и опростените и леснодостъпни форми на развод са давали възможност на съпруга да разтрогне всяка брачна връзка, предизвикваща съмнение за произхода на децата. Но щом бракът съществувал, това било достатъчно указание за претора и класическите юристи, че съпругът се счита за баща на детето. Издигайки по този начин брака като критерий за посочване на бащата, римските юристи са присъединяват към мнението на мъжа, констатира го, без да му налагат други правни изводи. Така те само тълкуват, предполагат волята на съпруга. Има голяма тежест становището на G. Donatuti, според когото това е *предположение за волята на съпруга= praesumptio voluntatis*. В същия контекст Max Kaser

¹³ Вж последните изследвания върху този обичай на *Luigi Capogrossi Colognesi: Tollere Liberos- un mito dei moderni!?* във *Festschrift für Rolf Knutzel zum 70. Geburtstag*, C.F.Müller Verlag, Heidelberg 2009.

и Rolf Knutel наричат сентенцията на Паул *eine Auslegungsregel*= *тълкувателно правило* за становището на съпруга относно брачния произход на децата. Но това е точно обратното на обвързващо предположение, което предопределя свободната воля на съпруга да признае или не своите деца. Тълкувайки по този начин волята на съпруга-баща за произхода на неговите деца, преторът се присъединява към нея и разрешава така идентифицираните родители да бъдат призовани в съда (D.2.4.1.), за да се спази изречение първо на първата от Дванадесетте таблици: *...si in ius vocat, ito...*= *ако е призован в съд, да отиде*.

10.3. И най-важното: т.н. презумпция за бащинство не може да бъде римска, а си е чисто и просто древногръцка- факт, който не е особено популярен на Запад. Тя се съдържа в следния пасаж на Платон в съчинението му „Държавата“ (380 г. пр.н.е.) книга пета, 461D¹⁴:

*Но от оня ден, в който някой мъж стане жених,
всички деца, които ще се родят на десетия или
на седмия месец след този ден, ако са мъжки,
той ще ги нарича синове, а женските ще нарича
дъщери; те ще го наричат баща;
децата на тия си деца ще наричат внуци,
а те ще ги наричат дядовци и баби.
Родените по същото време, в което майките
и бащите са ги родили, те ще наричат
сестри и братя.*

Това е писано в Древна Гърция 600 години-цели шест века-преди Паул и девет века преди Дигестите. За двуезичната римска аристокрация, познаваща в подробности гръцките философи, не е било проблем да заимстват нещо от Платон или Аристотел в специфичен римски контекст.

10.4. Чак през 1625г. холандският юридически гений и баща на естественото и международното право *Хуго Гроций* публикува в Париж на латински световноизвестния си шедевър *За правото на войната и на мира*. Ето какво пише той в книга втора, глава седма, т.VIII 1-3:

¹⁴ Вж Платон, *Държавата*, Превод от старогръцки проф. Александър Милев, София 2014, Изток-Запад, с.с. 217-218.

Следователно за бащинството трябва да се създаде едно предположение. Такова предположение е бракът в природния смисъл, т.е. една общност, където жената под надзора на мъжа се намира.¹⁵

Щом трябва да се създаде, значи през 1625г. тази презумпция още я няма!

10.5. Във Франция през 1721г 32 годишният Шарл дьо Монтескьо пише в *Персийските си писма* (писмо 86):

*Според закона (френския)...
всяко дете, родено по време на брака,
се счита, че е от съпруга.
Той може основателно да не вярва в това:
законът го вярва вместо него
и му спестява всякакви проверки и терзания.*

Френската картина се допълва от дневника на легендарния френски адвокат Матийо Маре (1664-1737) *Дневник и спомени за регентството и управлението на Луи XV, 1715-1737*¹⁶:

31 март 1724г.

*...законът: баща е този, когото бракът посочва,
е триумф на любовниците и срам за бедните съпрузи.
С този закон ще дадем деца на всеки, който иска,
но и на онези, които не искат.*

Осезаема е неговата ирония и възмущение срещу сентенцията на Паул, за която е имало подозрение, че ще се използва като нормативно алиби за височайши разврат. Но по-важно е, че той нарича сентенцията действащ закон, вероятно издаден по времето на Луи XIV (1638-1715), защото през 1724, когато адв. Матийо Маре пише дневника си, Луи XV е бил едва 14 годишен. Сигурно този закон е един от Ордонансите на Луи

¹⁵ Des Hugo Grotius drei Bucher uber das Recht des Krieges und Friedens, Berlin, Verlag von L. Heimann, 1869, s. 334.

¹⁶ Journal et Memoires de Mathieu Marais, Avocat au Parlement de Paris, sur la Regence et le Regne de Louis XV. Tome troiseime, Paris 1864, 99-100

XIV (или Ордонансът от 1667 или този от 1673), съставен от великия му министър Жан-Батист Колбер- пророка на френската кодификация и баща на институцията Съдебен Съвет=Conseil de Justice.¹⁷

10.6 Възприемането на презумпцията в австро-германска Европа става официално в светското право чрез Австрийския Граждански Кодекс от 1811 (ABGB), конкретно чрез неговия §138 в редакцията му от 1811:

За онези деца, които са родени в седмия месец след сключването на брака, както и в десетия месец след смъртта на съпруга или след пълното прекратяване на съпружеската връзка от жената, намесва се предположението за брачно раждане.

Ако обаче раждането се случи до 180-ия ден от сключването на брака, детето също се счита за брачно ако бащата в срок от три месеца след узнаване на раждането не го оспори.¹⁸ Самият главен съставител на ABGB Franz von Zeiller нарича правилото на §138 *презумпция*.¹⁹ Интересна съпоставка в нюансите с подобните *пруски* разрешения на същата материя дава А. Schuler през призмата на изискването осиновителите да нямат законни деца, за да им се разреши осиновяване.²⁰

10.7. В заключение е важно да отбележа еволюцията във влаганото съдържание на сентенцията на Паул- от римско тълкувателно правило за свободната воля на съпруга дали признава или не признава брачните деца за свои- до една норма-презумпция в Европа на абсолютизма, която подчинява/замества волята на съпруга относно бащинството на брачните

¹⁷ Вж подробно изложение на френската практика от 17 и 18 век на Allemand-Gay Marie-Therese, Le droit de la filiation legitime a la fin de l'Ancien Regime. In Dix-hutieme Siecle, №12, 1980, Universite de Nancy-II и цитираните там множество казуси на различните градски парламенти като основни юрисдикции по тези въпроси- след предходното каноническо правосъдие със субсидиарно приложение на римско право. Важността на „легитимното родство“ не е само в биологичната истина, но и в свързаната с нея съсловна принадлежност на детето, което нарушава чисто частния характер на въпроса.. Посочва се и каноничната практика за преподписване на кръщелното свидетелство (l'acte de bapteme) от бащата като допълнително доказателство, че признава детето за свое. През 18 век споровете за произход зачестяват и се усложняват.

¹⁸Вж Oscar Lehner, Familie-Recht-Politik, Die Entwicklung des osterreichischen Familienrechts im 19. und 20. Jahrhundert, Linzer Universitaetsschriften, Springer-Verlag 1987, s.s.43-44.

¹⁹ Вж Franz von Zeiller, Commentar uber das ABGB, Wien und Triest, 1811, s.s. 315-317

²⁰ Вж. А.Schuler, Die Annahme an Kindesstatt nach dem ABGB, Wien 1837, s.s. 41-49.

му деца- според идеята на Хуго Гроции от 1625, но която всъщност принадлежи на Платон от 380г. пр.н.е.

Извън сакралните и не особено сакрални съображения, мотивирали това развитие, съществува един важен страничен фактор: докато в Рим волята на съпруга за развод е почти неограничена, чрез която той може да санкционира всяко съмнение за бащинството на децата си, то католическа Европа отрича развода и така лишава съпруга от крайното средство за заплахата и реакцията в същата ситуация.

И разбира се гениалната редакция на сентенцията на Паул, чиято словесна форма се оказва подходяща за коренно различни съдържания. Паул е най-цитираният юрист в Дигестите, а император Гордиан III (238-244 н. е.) му дава почетната титла *Prudentissimus* = *Най-мъдрият*.

11. Като обобщение на направения преглед на ЗИДСК-2020 и съответните исторически и сравнителни паралели мога да кажа следното:

11.1. Семейното право е важна кула от крепостната стена на националната идентичност и душевност. То пази тяхната тъкан. Не случайно именно там са насочени различните вируси на външни „доброжелатели“, за които няма ваксина освен твърдото НЕ. Иначе токсините превземат кръвта. По тази причина стражата на тази семейноправна отбранителна кула трябва да е от професионални защитници. Защото тя е част от фронта на националната ни сигурност.

11.2. Материята за произхода не бива да се прекроява от малка група „будители“, които даряват от засада своите „далновидни прозрения“, след което се потапят в анонимността. Настоящото писание се явява и своеобразен иск за установяване духовното бащинство на ЗИДСК-2020. Юридическата съдба на децата, която предопределя и детството им, следва да се решава чрез най-широко всенародно обсъждане както от експерти, така и от потърпевшите граждани. В никакъв случай не бива да се допуска нормативно разрешение, при което децата стават изкупителна жертва за греховете на родителите. Това всички религии го отричат. Препоръчвам скромна, смирен и любознателен размисъл. Доброто право укрепва държавата, а лошото я руши.

11.3. Мотивите на законопроекта не са точно относими и изчерпателни спрямо постигнатия краен законодателен резултат и създават усещането за изработка на поръчан продукт. Аз не твърдя широка конспирация, но все пак някой е карал влака. Честото позоваване на решения на ЕСПЧ като алиби на законопроекта, съчетано със свенливото им цитиране, ги доближава до едни симулативни мотиви. В материалите по документираните парламентарни обсъждания не срещнах нито един цитат от решенията на ЕСПЧ, който да показва, че последните са критично четени от гласувалите депутати.

11.4. Съзнателното избягване на европейско сравнително-правно проучване как други държави от ЕС решават същите проблеми и фактическото заобикаляне на най-добрите български академични експерти говори за определена гузност при изработването на закона. Вместо такъв сравнителен анализ-изтънчена фразеология на високи токчета и посредствена дискусия със словесни набухватели.²¹

Едно обаче е извън всякакво съмнение- логически няма как противоположните и взаимноизключващи се подходи в Австрия и България еднакво да съответстват на чл. 8 ЕКПЧ и на практиката на ЕСПЧ. Едната страна грубо греши.

11.5. Трябва да е категорично ясно, че възприетите крайни разрешения не са чужда диктовка от ЕСПЧ, а са изцяло плод на български преценка, избор и отговорност. ЕСПЧ почти никога не предписва конкретни национални норми, избягвайки отговорността за практическите последици от такава евентуална диктовка. В настоящия случай при двете реферирани дела на ЕСПЧ дискрецията изрично е прехвърлена на националните институции.²²

11.6. Вместо светлината на истината се разчита на изкуственото осветление на медиите, за да осигурят обществен комфорт на приетия закон.

Ами ако мъжът, чиито бащинство се оспорва от трето лице минувач, е от етнос и религия, където това е непоносимо посегателство срещу честта? И ако той посегне към саморазправа? Някой мислил ли е в тази посока?

²¹ В държава с население 1/2 Ню Йорк и 10 юридически факултета.

²² Разбираемо звучи американският хумор: Mama's baby, Papa's- maybe.

11.7.Никоя оправомощена институция не е сезирала досега конституционния съд за несъвместимост на ЗИДСК-2020 с чл. 14 от Конституцията: *Семейството, майчинството и децата са под закрилата на държавата и обществото.* Едно координирано мълчание? Вероятно фарисеите ще възразят, че в чл.14 К го няма бащинството- значи то не е под закрила? Много лесно се реже с трион чуждата душа.²³

11.8.Бащата на понятието *Правова държава=Rechtsstaat* Роберт фон Мол още през 1832г. е написал, че целта на правовата държава е *поощряването на общите разумни житейски цели на народа, главната от които е създаване и умножаване на населението, чрез един адекватен ред.*²⁴

11.9.Без да нарушавам адвокатската дискретност, ще споделя предмета на консултация, която ми поиска една млада дама през последните месеци: тя имала интимна връзка с един олигарх. Същият я заплашил, че ако тя разкрие авантюрата им, той щял да даде на пет цигани по 1000лв., за да подпишат искиви молби, че всеки от тях е баща на детето й- по чл.62 ал.5 СК. Дори след няколко години тя да спечели делата, личният й живот и психиката на детето щели да бъдат необратимо разбити. Детето заложник на нейното мълчание? Опитах се да я успокоя, че български съд никога няма да допусне такъв кошмар и че това е манталитет на цар И(з)род от Евангелието на Матей, който отдавна го няма. Но то беше повод да се сетя/осъзная, че в периода след влизане в сила на ЗИДСК-2020, т.е. от средата на декември 2020, до изборите на 04.04.2021 или на 11.07.2021 и до днес нямаше никакви публични сензации за

²³ Една не съвсем странична бележка: прави ли ви впечатление, че в текстовете на СК липсва думата „любов“? Няма я и в чл.14: *Отношенията между съпрузите се изграждат на основата на взаимно уважение, общи грижи за семейството и разбирателство.* Нямах я и в предишни СК. През 1985 този въпрос се обсъждаше специално при подготовката на тогавашния СК и надделя разбирането, че строго субективният характер на това чувство ще превърне развода в едностранно и съдебно безконтролно изявление, щом някой от съпрузите заяви: *Аз повече не го/я обичам.* Затова се ограничи до обективни критерии.

²⁴ Вж Robert von Mohl, Die Polizei-Wissenschaft nach den Grundsätzen des Rechtsstaates, Tubingen 1866, s.s.21,27,131, както и неговата Encyclopedie der Staatswissenschaften, Tubingen 1859, s.s.1-7 и 11-14. Ще си позволя отклонението да препоръчам превода на тези две ненадминати произведения на Роберт фон Мол- най-известният професор и основоположник на полицейската наука в 19в.- за да станат те своеобразна Библия в т.н. Академия на МВР- ако някой иска тя оправдано да носи името на градината за гости на Платон на хълма Академ в древна Атина. Според фон Мол полицията е активна градивна и възпитателна сила за обществото, държавата и правовия ред, а не само техен пазач.

любовни авантюри на олигарси или на висши политици /за разлика примерно от Щатите/. Сигурно нашите са се отказали от разврата и сексуалния тормоз? Иначе как да си обясним, че там говорят, а тук мълчат?²⁵

12. В края на краищата всичко гореизложено се свежда до избора на върховна ценност.

Много от героите на древногръцката митология са с божествени родители- Херакъл, Ахил и др. Омир не се рови в земния им произход.

Римската цивилизация се опира на легендата за Ромул и Рем, отгледани от вълчица и създадени от бога Марс и весталката Рея Силвия. Никой не е тръгнал да проверява дали това е биологичната истина.

Християнската цивилизация тръгва от евангелското предание за зачеването на Христос от Светия Дух и раждането му от Мария, което съпругът ѝ Йосиф /не биологичен баща/ приема с радост. Махнете раждането и възкресението на Христос и цялата тази цивилизация рухва.

Днешните деца не се интересуват дали Татко Карло е истинският баща на Пинокио.

Тези примери ни учат, че децата са преди всичко Дар Божии, че биологичният им произход не бива да се абсолютизира, че тяхното щастие е над всяко друго и че родство се създава не от хромозоми и съдебни решения, а от вяра, любов и грижа.

Споровете за бащинство са всъщност спорове за обсебване на детската любов, която е блаженото възмездие за всичко жертвано за тях. Заплахата да ти я отнемат или разрушат чрез произволен иск не е проява на хуманност.

септември 2021

Валентин Брайков

²⁵ Не претендирам да съм познавач на Имануел Кант, но в неговото легендарно есе от 1795 *Към Вечния Мир=Zum ewigen Frieden* има следната бележка под линия №7: *Така един български владетел отговорил добродушно на предложението на гръцкия император да уредят спора си в директен двубой: "Един ковач, който има клеци, няма да извади със собствените си ръце нажеженото желязо от огъня"*. Не ми е известно на друго място Кант да споменава нещо свързано с България. Вж. *Immanuel Kant, Zum ewigen Frieden, Liwi Verlag, Goettingen 2018, s.14*, препечатка на първото издание от *Koenigsberg bey Friedrich Nicolovius 1795*. Според Кант заглавието му е подсказано от входната табела на една холандска кръчма.